

SCI-CONF.COM.UA

CURRENT CHALLENGES OF SCIENCE AND EDUCATION

**PROCEEDINGS OF XII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JULY 29-31, 2024**

**BERLIN
2024**

CURRENT CHALLENGES OF SCIENCE AND EDUCATION

Proceedings of XII International Scientific and Practical Conference

Berlin, Germany

29-31 July 2024

Berlin, Germany

2024

МОТИВАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ КОГНІТИВНИХ НАВИЧОК У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Беляєва Наталія Євгеніївна
к. е. н., доцент кафедри психології
і соціології, ХНЕУ ім С. Кузнеця,
Ляшенко Богдан Юрійович
викладач кафедри психології
і соціології ХНЕУ ім С.Кузнеця,
здобувач третього (доктор філософії) рівня
вищої освіти кафедри педагогіки і
психології управління соціальними
системами ім. академіка І. Зязюна,
Національний технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”,
м. Харків, Україна

Вступ. Актуальність вивчення взаємозв'язку мотивації та когнітивних навичок у здобувачів вищої освіти зростає на фоні сучасних викликів освітньої системи, що вимагає все більших зусиль для досягнення успіхів у навчанні та розвитку особистості. Мотивація, як ключовий психологічний чинник, безпосередньо впливає на готовність студента до навчання, його прагнення до самовдосконалення та досягнення певних цілей. Когнітивні навички, у свою чергу, визначають здатність індивіда обробляти інформацію, аналізувати її та застосовувати в реальних життєвих ситуаціях.

В умовах високої конкуренції на ринку праці та швидко змінюваних технологічних вимог, здобувачі вищої освіти стикаються з необхідністю ефективно адаптуватися до нових умов і вмінням швидко засвоювати великий обсяг інформації. Тому важливо зрозуміти, як мотивація впливає на розвиток когнітивних навичок, адже студенти, які мають високу мотивацію до навчання, мають більші шанси на успішне навчання, що, у свою чергу, забезпечує розвиток і вдосконалення їхніх когнітивних здібностей.

Також варто зазначити, що наявність певних когнітивних навичок, таких як критичне мислення, креативність, здатність до аналізу та синтезу інформації,

може значно підвищити рівень мотивації. Студенти, які відчувають упевненість у своїх навичках і здатностях, частіше прагнуть досягти нових висот в навчальному процесі і можуть ставити перед собою амбітні цілі. Взаємозв'язок між мотивацією та когнітивними навичками може бути двостороннім: високий рівень мотивації сприяє розвитку когнітивних здібностей, а розвинені когнітивні навички підвищують якість навчального процесу. Крім того, вивчення цього взаємозв'язку надає можливість розробити ефективні педагогічні стратегії, які б сприяли створенню мотиваційного середовища для студентів. Впровадження інноваційних методів навчання, активних форм роботи та інтерактивних технологій може стимулювати як мотивацію, так і розвиток когнітивних навичок, що сприятиме загальному успіху студентів.

Отже, вивчення взаємозв'язку мотивації та когнітивних навичок має величезне значення в контексті сучасної освіти, оскільки сприяє не лише розвитку студентів як індивідуумів, але й покращує якість освіти в цілому. Це дослідження є важливим кроком до створення більш ефективних навчальних програм, які відповідають потребам і викликам сучасного світу.

Мета роботи. Виявити взаємозв'язок між мотивацією та розвитком когнітивних навичок у здобувачів вищої освіти.

Матеріали та методи. Дослідження було проведено в 2024 році, на базі Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Респондентами виступили 54 здобувача вищої освіти у віці від 17 до 23 років. Дослідження проводилося у дистанційному режимі.

Були обрані психодіагностичні методики у відповідності до мети і завдань дослідження: «Академічна саморегуляція» Р. М. Райана, Д. Р. Коннелла; «Мотивація до успіху» Т. Елерса; «Мотивація до уникнення невдачі» Т. Елерса; «Тест Креативності» П. Торренса; «Дослідження гнучкості мислення». Статистичну обробку даних було здійснено за допомогою кореляційного аналізу (критерій Пірсона).

Результати та обговорення. Результати кореляційного аналізу показників мотивації та когнітивних навичок здобувачів вищої освіти

представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Взаємозв'язок показників мотивації та когнітивних навичок здобувачів вищої освіти

Показники мотивації	Показники когнітивних навичок					
	Швидкість мислення	Оригінальність	Абстрактність назви	Супротив замкненню	Розробленість	Гнучкість мислення
Зовнішнє регулювання	***	***	***	***	***	***
Інтроектоване регулювання	***	0,276*	***	***	***	0,278*
Ідентифіковане регулювання	0,370**	0,279*	0,290*	0,389**	0,278*	0,300*
Власне спонукання	0,290*	0,280*	0,388**	***	0,290*	***
Мотивація до уникнення невдачі	0,390**	0,400**	0,279*	0,381**	0,400**	0,270*
Мотивація до успіху	***	0,450**	0,290*	0,300*	***	***

Примітки: * – $p < 0,05$; ** – $p < 0,01$; *** – $p > 0,05$

Результати, наведені в таблиці, показують, що кореляційний аналіз, що було проведено з метою виявлення взаємозв'язку мотивації та когнітивних навичок у здобувачів вищої освіти, виявив наявність значної кількості статистично значущих кореляційних зв'язків між оцінками їхніх показників. Мотивація виступає як рушійна сила, яка спонукає студентів до навчання та досягнення академічних цілей, в той час як когнітивні навички є інструментами, що дозволяють ефективно обробляти, аналізувати та використовувати набуті знання. Мотивація може значно підвищувати когнітивну здатність студентів, оскільки зацікавленість в темі або активне бажання досягнути успіху сприяють глибшому залученню в навчальний процес. Це, в свою чергу, веде до більш тривалої концентрації уваги та більшої відданості завданням, що вимагають високої когнітивної активності. Коли студенти вмотивовані, їхня спроможність до засвоєння складного матеріалу і розв'язання складних завдань зростає, бо вони не лише активніше залучаються до процесу навчання, а й використовують свої когнітивні ресурси більш

ефективно.

Висновки. Когнітивні навички у здобувачів вищої освіти — це фундаментальні інтелектуальні здібності, які підтримують навчання та розвиток на протязі всього академічного досвіду. Ці навички включають широкий спектр ментальних процесів, таких як увага, пам'ять, мислення, розуміння, уявлення, розв'язання проблем та прийняття рішень.

Було виявлено статистично значущий взаємозв'язок між мотивацією і когнітивними навичками, що формують замкнуте коло, де кожен аспект взаємно підсилює і підтримує інший. Ефективне поєднання високої мотивації та розвинутих когнітивних навичок є ідеальним сценарієм, що веде до академічної відмінності та особистісного зростання в середовищі вищої освіти.